

Ljubljana, 20. 4. 2015

Za: EKONOMSKO-SOCIALNI SVET
Gregorčičeva 20, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 1 478 1580, faks: +386 1 478 1532
e-naslov: ess@gov.si natalija.berlec@gov.si

NACIONALNI REFORMNI PROGRAM (NRP) 2015-2016 ter PROGRAM STABILNOSTI (PS) 2015 -2016 - dodatne pripombe Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Konfederacije sindikatov javnega sektorja (KSJS)

Ob predlogih, ki sta jih ZSSS in KSJS ESS posredovala 20. 3. 2015, predlagamo še dodatne spremembe in dopolnitve NRP 2015 - 2016 in Programa stabilnosti (PS) 2015 - 2016:

1. Prvi stavek prvega odstavka prvega poglavja NRP / prvi stavek šestega odstavka prvega poglavja PS se dopolni tako, da se glasi:
»**Glavni cilji** ekonomske politike **so** spodbujanje gospodarske rasti, **dvig domačega povpraševanja, zaposlenosti in ekonomske ter socialne varnosti ljudi** ter javnofinančna konsolidacija. Pogoji za gospodarsko rast bodo zagotovljeni z izboljšanjem dejavnikov konkurenčnosti in dvigom produktivnosti gospodarstva ter stopnje zaposlenosti ob zavedanju demografskih in okoljskih omejitev oziroma priložnosti.

Utemeljitev: Kot vemo, sta tako NRP in PS del procesa, ki se na ravni EU imenuje Evropski semester. Ampak EU ima tudi svoje temeljne dokumente. Med njimi Pogodbo o delovanju Evropske Unije. Le-ta v 120. členu pravi naslednje:

»Države članice vodijo svoje ekonomske politike tako, da bi prispevale k doseganju ciljev Unije, kakor so opredeljeni v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji, in v okviru širših smernic, navedenih v členu 121(2). Države članice in Unija delujejo v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer dajejo prednost učinkovitemu razporejanju virov, in se ravna po načelih člena 119.«.

3. člen Pogodbe o Evropski uniji pa pravi naslednje:

Člen 3 (prejšnji člen 2 PEU)

1. Cilj Unije je krepitev miru, njenih vrednot in blaginje njenih narodov.

2. Unija nudi svojim državljanom območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja, na katerem je v povezavi z ustreznimi ukrepi glede kontrole na zunanjih mejah, azila, priseljevanja ter

glede preprečevanja kriminala in boja proti njemu zagotovljeno prosto gibanje oseb.

3. Unija vzpostavi notranji trg. Prizadeva si za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoveženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno **socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja. Spodbuja znanstveni in tehnološki napredek. Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok.** Spodbuja ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo ter solidarnost med državami članicami. Spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine.

2. V NRP in v PS naj se v razdelku 1.3 Fiskalna odgovornost črtata četrti alineji, ki se glasita enako:

»Nadomestitev učinkov kratkoročnih varčevalnih ukrepov z učinki dolgoročnih strukturnih ukrepov.«

Črtani alineji v NRP in Programu stabilnosti se nadomesti z besedilom:

» **Nadomestiti učinke kratkoročnih varčevalnih ukrepov z ukrepi, ki bodo vrnili razmerje med delom in kapitalom v BDP na raven pred krizo ter obnovili socialne pravice, ki so bile znižane zaradi varčevalnih ukrepov.**«

Utemeljitev: Ko Vlada RS predlaga, da se kratkoročni varčevalni ukrepi, ki so posegli v posamezne socialne pravice, v pogoje in stroške dela, preoblikujejo v trajno veljavne, »strukturne« ukrepe, priznava, da niso bili uvedeni izključno zaradi globoke krize, ampak – za nazaj – potrjuje, da se je krizo izkoristilo za trajno znižanje socialnih pravic in trajno znižanje deleža dela v BDP v korist kapitala. Ker je delež dela v BDP od 2008 do 2014, tako kot v drugih vzhodno evropskih perifernih državah, padel, delež kapitala pa se je povečal, je treba sprejemati ukrepe, ki bodo razmerja med delom in kapitalom v BDP vrnila vsaj na raven pred krizo.

V Programu stabilnosti, v tretjem poglavju Ekonomska in proračunska politika, se naj za napovednim stavkom: »Slovenija bo v programskem obdobju za krepitev fiskalne odgovornosti sprejela naslednje sklepe«, v celoti črta prva alineja in nadomesti z naslednjim besedilom:

»**V letih 2015 in 2016 bodo učinki kratkoročnih varčevalnih ukrepov nadomeščeni z ukrepi, ki bodo vrnili razmerje med delom in kapitalom v BDP postopoma vrnila na raven razmerja pred krizo ter obnovili socialne pravice, ki so bile znižane zaradi varčevalnih ukrepov.**«

3. V NRP, na strani 4, 2.1, Izboljšanje strukturnega salda sektorja država po 0,5% BDP letno, se alineja Politika plač v javnem sektorju v drugem stavku prvega odstavka dopolni tako, da se po novem glasi:

»Ukrepi na tem področju bodo določeni v srednjeročnem dogovoru o gibanju in obvladovanju stroškov dela v javnem sektorju do 2020, ki bo upošteval **Dogovor o ukrepih za zmanjšanje obsega sredstev za plače in druge stroške dela v javnem sektorju za leto 2015, socialni sporazum** in javno finančne zmožnosti.«

Utemeljitev: Dogovor zavezuje Vlado RS in sindikate javnega sektorja, da politiko plač izvede na način in v višini, ki je opredeljena v dogovoru, zato ga je potrebno navesti, ko se pojasnjuje politiko plač za leti 2015 in 2016.

4. V zadnji alineji, na strani 6, ki govori o vpeljavi poročil o učinkovitosti v sistemu javnih financ, se drugi stavek dopolni tako, da se glasi:
»Skupaj z MDS bo opravljen benchmark in pregled postopkov na področjih sociale in šolstva, ki bo **skupaj z drugimi domačimi in tujimi primerjalnimi analizami** služila za oblikovanje izboljšav v sistemu.«

Utemeljitev: S stališča objektivnosti ni sprejemljivo, da bi se naslonili izključno na eno primerjalno analizo o učinkovitosti porabljenih sredstev, še posebej, ker že zdaj obstajajo tudi druge, tuje in domače.

5. V Programu stabilnosti, v odstavku pod tabelo 2.3 Gibanja na trgu dela, se dopolni zadnji stavek, ki se dopolnjen glasi:
»V javnem sektorju se bo rast povprečne bruto plače v prihodnjih dveh letih okrepila kot posledica že dogovorjenih **uskladitev plačnih razredov s 1. 1. 2016 v skladu z Dogovorom o ukrepih za zmanjšanje obsega sredstev za plače in druge stroške dela v javnem sektorju za leto 2015**, že dogovorjenih izplačil rednih napredovanj v sektorju država in nadaljnje postopne rasti plač v javnih družbah.

Utemeljitev: Med tem ko Vlada RS prostodušno napoveduje rast plač v javnih družbah, ki nima nobene podlage v veljavnih dogovorih, v NRP in Programu stabilnosti sistematično in simptomatično v informaciji Bruslju izpušča obveznost uskladitve plač javnih uslužbencev s 1. 1. 2016. Ali to pomeni, da se država že pripravlja na kršitev dogovora, ki ga je podpisala s sindikati v javnem sektorju?

6. V NRP Vlada RS govori » uvedbi kompetenčnega modela« v javno upravo. Predlagatelja prosimo, da pisno pojasni, kaj razume pod

pojmom »kompetenčni model«, katere so njegove značilnosti, kakšne naj bi bile posledice uvajanja tega modela. Ali predlagatelj razpolaga z ekspertizo ali kakršno koli drugo strokovno utemeljitvijo za uvajanje tega modela. Vse kar vemo je, da so z uvajanjem tega modela povezano »nadaljnje izboljšanje nadzora kakovosti in učinkovitosti javnih izdatkov in storitev za doseganje zastavljenih ciljev ob optimalni rabi tako finančnih kot kadrovskih virov ter močni podpora najvišjega vodstva v javni upravi.« Še posebej nas zanima, kdo je »najvišje vodstvo v javni upravi« in kakšno podporo naj bi »najvišjemu vodstvu« (ministru za javno upravo ?), model nudil? V kakšni korelacije je »kompetenčni model« z napovedjo MJU v Analizi plačnega sistema javnih uslužbencev (Delovno gradivo, 25. 3. 2015), da bi imeli predstojniki pri določanju plač, napredovanju in delovni uspešnosti bistveno več fleksibilnosti in avtonomije, kot jih je OECD Slovenij predlagal v prvi polovici leta 2011, na vrhuncu varčevalne histerije? Gre za uvajanje in prevzemanje modela vodenja, ki je značilno za podjetja (»menedžerski princip«), katerih edini cilj je dobiček, kar pa ne velja za javni sektor?

7. Tako v NRP kot v PS je potrebno vnesti poglavje »Krepitev pravnega in institucionalnega okvirja za preprečevanje in sankcioniranje kršitev delovnopravne in gospodarske zakonodaje ter ustrezno zaščito šibkejših upnikov v insolvenčnih postopkih«. To zajema spremembo Kazenskega zakonika, kjer v tem trenutku sodišča, pa tudi že tožilstvo, večkrat ne vidijo naklepa, ki je potreben za potrditev suma storitve kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev; spremembo insolvenčne zakonodaje, po kateri bodo delavci absolutno prednostno poplačani; spremembo Zakona o gospodarskih družbah, katere bodo učinkovito onemogočale »verženje podjetij«; povečanje pooblastil in institucionalnih kapacitet Inšpektorata RS za delo; povečan nadzor na področju prikritih delovnih razmerij ter povečana zaščita delavcev, ki uveljavljajo obstoj delovnega razmerja.

Utemeljitev: po podatkih Generalne policijske uprave je število obravnavanih kršitev na področju kršitev temeljnih pravic delavcev v zadnjih petih letih skočilo iz 312 na 3138.

Število kršitev na področju prikritih delovnih razmerij je po podatkih Inšpektorata RS za delo vsako leto večje, prejšnje 237. Letno poročilo Inšpektorata za delo razkriva, da se je število delovnih kršitev od leta 2007 do 2014 povečalo za več kot polovico. Delodajalce globe, samo lani so jih izrekli za pet milijonov, najpogosteje doletijo zaradi neizplačila plač in prispevkov, naraščajo tudi kršitve, povezane z obremenitvijo delavcev. Po podatkih Statističnega urada RS se je število zaposlenih v letu 2014 zmanjšalo za 7.000 ali za skoraj odstotek, število samozaposlenih pa se je povečalo za 7,000 (ali za 6,4 %). Vse to so izjemno alarmantni podatki, ki terjajo takojšnje ukrepanje. Trenutna stečajna zakonodaja določa vrstni red poplačil

upnikov. Delavci veljajo za prednostne upnike, to pomeni, da so poplačani pred t. i. navadnimi upniki –Težava je v tem, da so pred prednostnimi, t. i. ločitveni upniki. To so banke s hipotekami na posojila, ki so jih dale posameznim podjetjem. Ob stečaju podjetja LTH je bilo recimo za 30 milijonov evrov terjatev, od tega 16 milijonov evrov terjatev bank, okrog pet milijonov evrov pa terjatev delavcev. Podjetje je takrat imelo tržno vrednost 20 milijonov, a se na dražbi ni prodalo niti za deset milijonov, to pomeni, da za delavce nazadnje ne bo ostalo nič. Akuten problem gospodarskega okolja v Sloveniji je sistemski pojav »verižnega« ustanavljanja podjetij, s katerim se gospodarski subjekti izogibajo vsem terjatvam.

8. V NRP in PS je potrebno dodati dogovorjeno zavezo v socialnem sporazumu o oblikovanju demografskega sklada, ki mora dodatno zagotavljati stabilnost in varnost pokojnin.

Utemeljitev: v socialnem sporazumu 2015 2016 je zapisano: *vzpostavitev demografskega sklada v okviru preoblikovanja Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja, katerega namen bo dolgoročno zagotavljati dodatne vire za financiranje obveznega pokojninskega sistema. Namen demografskega sklada je dodaten vir za finančno vzdržnost obveznega pokojninskega zavarovanja v letih nizkega razmerja med številom zavarovancev in upokojenecv.*

9. V NRP naj se v poglavju 2.3. »Trg dela in plače« pod cilje vključi tudi »znižanje števila registrirano brezposelnih na 90.000.« Ta cilj naj se tudi logično vključi v PS.

Utemeljitev: Število registrirano brezposelnih je v tem trenutku preko 118 tisoč, kar je izjemno visoka številka, in terja konkretno sistemsko ukrepanje v smeri zniževanja registrirane brezposelnosti.

10. V NRP in PS naj se vključi zaveza, da se bo razkrila metodologija ocenjevanja premoženja v šestih bankah, ki so bile dokapitalizirane z davkoplačevalskim denarjem.

Utemeljitev: Metodologije ocenjevanja premoženja niso bile nikoli javno razkrite, čeprav smo jih v zadnjih letih že nekajkrat zahtevali.

Podane dodatne pripombe seveda ne izključujejo že poslanih naših pripomb.

Priloga: NACIONALNI REFORMNI PROGRAM 2015-2016 - usmeritve in izhodišča

(Gradivo za Ekonomsko socialni svet 13. 3. 2015); Prvi odziv Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Konfederaciji sindikatov javnega sektorja (KSJS) z dne 20. 3. 2015, ponovno poslano 17. 4. 2015

Ljubljana, 20. 3. 2015

Za:
EKONOMSKO-SOCIALNI SVET
Gregorčičeva 20, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 1 478 1580
faks: +386 1 478 1532
e-naslov: ess@gov.si natalija.berlec@gov.si

NACIONALNI REFORMNI PROGRAM 2015-2016 - usmeritve in izhodišča

(Gradivo za Ekonomsko socialni svet 13. 3. 2015)

Prvi odziv Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Konfederaciji sindikatov javnega sektorja (KSJS)

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in Konfederaciji sindikatov javnega sektorja (KSJS) vabilo Vlade RS, da socialni partnerji sodelujemo s predlogi pri pripravi Nacionalnega reformnega programa (NRP) 2015 - 2016, pozdravljamo. Strinjamo se z vlado, da uspešna sklenitev Socialnega sporazuma lahko pomembno vpliva na vlogo Ekonomsko socialnega sveta in vlogo socialnega partnerstva pri opredeljevanju ključnih ekonomskih in socialnih usmeritev države.

V nadaljevanju vam pošiljamo izhodiščne pripombe na NRP 2015-2016 - usmeritve in izhodišča (Gradivo za Ekonomsko socialni svet 13. 3. 2015). Seveda pa bomo podali pripombe tako na nadaljnje različice NRP 2015 2016 kot tudi na Program stabilnosti.

1) v razdelku 2.1.3., »Trg dela in plače«, na področju »Politike plač« naj se zapiše:

»Glede na to, da so breme krize nosili predvsem delojemalci v zasebnem in javnem sektorju, kar je razvidno iz zmanjšanja deleža dela v BDP, bo Slovenija v prihodnjih letih vodila plačno politiko, ki bo deleže dela in kapitala v BDP vrnila na predkrizna razmerja. Taka usmeritev izhaja tudi iz Socialnega sporazuma 2015 - 2016, ki izraža volja podpisnikov, da se pri oblikovanju plač v zasebnem sektorju na bipartitnih pogajanjih upošteva inflacija in del rasti produktivnosti po panogah in potrjuje dogovor, ki predvideva

vrnitev plač v javnem sektorju na raven pred zadnjih znižanjem sredi leta 2013.

Utemeljitev: Primerjave deležev dela in kapitala v BDP kažejo, da je ceno krize v »novih« članicah in na južnem obrobju EU plačalo delo. »Največje znižanje deleža dela in temu ustrezno povečanje deleža kapitala sta imela Latvija in Romunija. V Sloveniji, v kateri je delež dela bolj podoben deležu v razvitih EU državah kot v »novih« članicah, se je delež dela znižal za 2,5 % odstotni točki, delež kapitala pa povečal za 0,8 odstotne točke.« (Vladimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak: »Pustite gospodarstvu, da si opomore«, EIPF, Gospodarska gibanja, februar 2015). Na podlagi teh dejstev predlagamo, da se s postopnim zviševanjem plač v Sloveniji vrnemo na predkrizno razmerje deležev dela in kapitala v BDP.

2) Minimalni osebni dohodek

V NRP 2015 - 2016 naj se vključi naslednje besedilo:

V letu 2015 se izvede nov izračun višine minimalnih življenjskih stroškov, kar naj se upošteva pri izračunu novega osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Utemeljitev: V socialnem sporazumu je sicer zapisana letnica »2016«, vendar pa je naše izhodišče tukaj ves čas jasno. Pet let po uveljavitvi nove socialne zakonodaje je osnovni znesek minimalnega osebnega dohodka za skoraj 20 evrov nižji od zneska, danega v Zakon o socialno varstvenih prejemkih leta 2010 tj. 288,81 evrov - a tudi slednji znesek ni pravilen, saj mora država vsakih pet let ugotoviti višino minimalnih življenjskih stroškov - in zadnji izračun je bil opravljen leta 2009.

3) Izobraževanje / trg dela

V NRP 2015 - 2016 naj se vključi naslednje besedilo:

Zagotovitev plačanega pripravništva ter sistemska ureditev vajeništva ob zagotovitvi stabilnega in dolgoročnega financiranja

Utemeljitev: V zadnjih priporočilih EK v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovenije za leto 2014 in mnenje Sveta o slovenskem programu stabilnosti za leto 2014 (2.6. 2014) je v priporočilu št. 3 med drugim zapisano da se »odpravi neusklajenost kvalifikacij in potreb na trgu dela s povečanjem privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter z nadaljnjim sodelovanjem z ustreznimi deležniki pri ocenjevanju potreb na trgu dela". Eden izmed ključnih modelov promocije poklicnega izobraževanja je seveda tudi ustrezno vlaganje v poklic.

4) Javno naročanje

V NRP 2015 - 2016 naj se vključi naslednje besedilo:

Ustrezna prenova sistema javnega naročanja v smeri boja proti socialnemu dumpingu

Utemeljitev: Kakor je tudi zapisano v socialnem sporazumu 2015 2016: proučitev sprememb sistema javnega naročanja v smislu izboljšanja, poenostavitve, skrajšanja postopkov in ustvarjanja prihrankov, odprava kriterija najnižje cene, kjer je to smiselno ter v skladu z evropskimi direktivami in večja vključenosti socialnih kriterijev v postopkih oddajanja javnih naročil.

Do ostalih predlaganih področij ukrepanja se bosta ZSSS in KSJS še opredelila v nadaljevanju sprejemanja NRP ter Programa stabilnosti 2015 2016.

Mag. Dušan Semolič, l.r.
Predsednik Zveze svobodnih
sindikatoev Slovenije

Branimir Štrukelj, l.r.
predsednik Konfederacije sindikatov
javnega sektorja